

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XLII. Vno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

l. cum Prator, 16. ver. & impubes, ff. de iudic. Vide Imolam hic & Abbatem.

² Dico II. Minor xxv. annis potest esse Iudex delegatus; adeo vt partes ratione solius ætatis recusare ipsum non possint: dummodò annum viceesimum compleuerit. Ita sumitur ex hoc c. & cit. l. quidam. Id verò speciale est, quòd inuitus non cogitur delegationem vel arbitrium acceptare: sin autem acceptauit, cogitur sententiam dicere: sed potest petere restitutionem in integrum, si ex imprudente acceptatione læsus sit, cit. l. cum lege.

Porro requisitum illud, quòd Iudex delegatus viceesimum ætatis annum compleuisse debet, limitandum est primò: Nisi Iudex à Principe datus sit, quippe qui in ætate dispensare potest. Requiritur tamen, vt Princeps ex certa scientia minorem annis xx. iudicem dederit: alioquin rescriptum subreptitium censebitur. Deinde valde probabiliter dicitur cum Imola hic n. 12. Abb. num. 2. quòd Princeps impuberem ad iudicandum inter partes habilitare non possit. Nam Principi concessum non est iura naturalia, & quæ gentium omnium communia sunt, mutare. §. naturalia, Instit. de iure natural. gent. & ciuili. Sed vt impuberes Iudices constituantur, à natura & omnium gentium consuetudine alienum est. cum iudicij maturitatem consecuti non sint, vt constat ex l. cum prator, 12. de iudic.

Limitandum est secundò: Nisi partes consentiant, vt minor xx. annis, dummodò octodecim annos compleuerit, iudex à non Principe delegetur, vt hic, & in cit. l. quidam. Sed compromissarius, vel arbiter, à partibus constitui non potest, qui minor est xx. annis, vt constat ex cit. l. cum lege. Rationem leges in Gl. hic ver. ætatem: quia multa sunt remedia in iudicio, vt supplicatio, appellatio, quæ in arbitrio non sunt. Cæterum, si arbiter eo tempore, quo sententiam inter partes præsentis fert, ætatem legitimam habeat, etsi ante assecutus non fuerat, valet quod agitur: quia partes denuò in illum compromittere censentur, dummodò scienter agant, vt Imola hic notat num. 8.

Barbat. col. antepen. vbi bene monent, seculis esse in iudice, quippe qui à partibus iurisdictionem accipere non potest.

Quærunthic Abb. & Barbat. Si mortuo Rege, aut Principe successor legitimam ætatem non habeat, quamuis pubes sit, num regnum administrare possit, an verò administrator seu curator statuendus. Quam q. in vtramque partem disputat Ioan. Andr. in addit. speculi, quæst. 1. posteriorem eam partem eligens. Sed contrarium tenet Abb. & ita obseruari solet, vt regni administratio natu minori relinquatur, si pubes factus sit: In quibusdã verò prouincijs plena pubertas expectanda est, quæ 18. ætatis anno contingit, l. adrogato, 40. ff. de adoptione. Neque refert, quòd minor natu ad graues controuersias decidendas idoneus non sit. Nam etiam scemina ad iudicandum idonea nos censetur, reg. 2. ff. & tamen si ex successione ei regnum debeatur, administrationem habet; cum possit Iudices idoneos constituere.

CAPITVLVM XLII.

Vno.

PARAPHRASIS.

Si vnus ex Iudicibus delegatis, vel arbitris vitã excefferit, etiam aliorum officium expirat: nisi in delegatione, vel compromisso clausula adiecta sit, si non ambo, aut si non omnes, &c.

SUMMARIVM.

1. Potestas plurium delegatorum & arbitratorum expirat per mortem vniu. nisi clausula si non omnes, &c. adiecta sit, vel res integra non sit, &c.
2. Secus est in arbitratoribus.

NOTANDVM Vn. Sicuti mortuo vno delegatorum, aliorum potestas expirat, si res integra sit, sic etiam se res habet in arbitraris, quòd mortuo vno delegato Iudice, aliterius vel aliorum plurium iurisdictione expirat.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Si præter duos Iudices, Papa ex officio, aut partium consensu tertium delegat, is potest alteri subdelegare: propterea quod Pontifex delegans non intendat personæ providere, sed causæ. Idem quoque dicendum, si Papa committat Episcopo, Si non omnes potestis, tu frater, Episcope, cum altero Coidicum cognoscas, quod Episcopus vices suas subdelegare possit, ita ut alij sine subdelegata procedere non valeant.

SUMMARIUM.

1. *Delegatus Principis ordinariè subdelegare potest.*
2. *Delegatus Papa, cui personaliter executio mandata sit, potest partibus consentientibus alteri delegare, nisi ei commissum sit inquisitio, vel pronisio de Prælati, salvisue ministris Ecclesiæ.*
3. *Si clausula aut conditio commissioni adiecta sit in partium favorem, ab ea recedi potest cum earundem consensu: non item, si adiecta sit ob publicam utilitatem.*
4. *Delegatus Principis, si eius industria ac fides electa est, subdelegare non potest. Et quando censeatur eius industria & fides electa.*
5. *Cui nudum ministerium personaliter exequendum committitur, ipse plerumque exequi debet.*
6. *Quod si sub nomine dignitatis alicui committatur, transit ad successorem.*
7. *Et si extra Curiam alicui talis commissio fiat nudi ministerii, ut hominem excommunicet, vel absoluat, ratione illius competit ei iurisdictio.*

PRo intellectu notant hic Imola n. 2. Abb. n. 3. Barbat. col. 2. Si partes in Curia
Oooo } præ-

rat, constat etiam ex c. licet, 30. hoc tit. & c. Raynaldus 18. de testament. Ratio verò est, quæ affertur in l. duo ex tribus, ff. de re iudic. Quia omnes simul iudicare iussi sunt. Excipitur verò primò: Nisi clausula, si non omnes &c. adiecta sit. Secundò, Si res integra non sit, sed iudicium agitari cœptum, tum vnius morte non extinguitur iurisdictio aliorum, cit. c. licet, & notat Gl. hîc, ver. delegatorum. Tertio, Si vnus alteri vices suas commiserit, illo mortuo iurisdictio manet, etiam si res integra sit, c. quamuis, 6. hoc tit. Quarto, Si delegatio facta sit intuitu dignitatis: quia morte delegati non extinguitur, sed ad successorem transit, c. quoniam, 14. hoc tit.

Ampliari autem debet tradita doctrina, ut locum etiam habeat, si alter Iudicium iudicandi potestate priuatus sit, ut quia infamis relictus est iuris infamia, ut colligitur ex c. seiscitatus, 14. de rescript. & docet Gl. cit. Vel si ob crimen à dignitate, quam habet, per sententiam depositus, sicuti dixi in cit. c. quoniam, & c. licet,

Quæri solet: Quod hic dicitur de arbitris, utrum etiam locum habeat in arbitratoribus? Et respondet affirmatiuè Ioann. Andr. n. 2. Abb. n. 4. Quia generali arbitratorum appellatione etiam arbitratores comprehenduntur, ut constat ex l. societatem, 76. §. arbitratorum, ff. pro socio. Quare regulam hîc tradit Abbas: Quod iura facientia metiorem de arbitris, etiam ad arbitratores referri debeant, nisi ratio diuersitatis appareat. Verùm si per arbitratorem intelligamus eum, qui ius partibus non dicit, sed amicabiliter eas componit, eum nomine arbitri non comprehendendi, dicitur in l. Pomponius §. recepisse, ff. de receptis qui arbitrium, & notat Bartolibi, Arbitreres inquit, qui inter partes Iudicis officium assumit, non qui amicabiliter componit. Quare quæ his c. de arbitris dicuntur, transferri non posse ad arbitratores, qui ius partibus non pronuntiant, annotauit Barbat. hic col. 2. Vide quæ dixi lib.

4 Th. mor. tr. 5. c. 11. n. 6.

* * *